

ЩОДО ПИТАННЯ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Микитюк В. М.,

д.е.н., професор,

завідувач кафедри аналізу і статистики ім. І.В. Поповича,

Житомирський національний агроекологічний університет, м. Житомир,

Василенко С. В.,

к. е. н., старший викладач кафедри

аналізу і статистики ім. І. В. Поповича,

Житомирський національний агроекологічний університет, м. Житомир

Постановка проблеми. Розвиток агробізнесу в умовах євроінтеграції є складним і суперечливим процесом. Європейські орієнтири потребують від

аграрного сектора економіки України прогресивних змін, як з позитивними, так і можливими негативними наслідками. Сприятливі природно-кліматичні умови, вигідне економіко-географічне положення, традиції та навички населення сприяють розвитку та відкривають нові можливості для відродження сільського господарства. Водночас, в умовах євроінтеграційного розвитку, питання покращення якості сільськогосподарської продукції та підвищення рівня її конкурентоспроможності на європейському та світовому ринках потребують окремого вивчення, що стало основою проведеного дослідження.

Виклад основного матеріалу. Ефективність діяльності підприємств, конкурентоспроможність продукції скотарства та виробів з нею, асортимент кінцевої продукції пов'язані з показником якості. Якість продукції характеризує спроможність конкретної продукції підприємства задовольнити потреби споживачів згідно з її цільовим призначенням. Висока якість продукції забезпечує високу продуктивність праці, темпи зростання економіки, краще використання основних фондів і сприяє задоволенню потреб споживачів. Дотримання сприятливих строків і вигідних каналів реалізації, при високій якості продукції, забезпечує високу її конкурентоспроможність і ефективність виробництва підприємства [2, с. 52].

Варто зазначити, що для молочної галузі завжди мала першочергове значення проблема підвищення якості молокопродукції. Заготівля сировини для переробки здійснюється з урахуванням чинних стандартів якості. Проте інфраструктура заготівлі та якості сировини має певні проблеми, що залишаються невирішеними. Однією із проблем є неузгодженість вітчизняних стандартів із європейськими, які поступаються за показниками гігієни виробництва молока (табл. 1).

Згідно з проектом стандарту (ДСТУ 3662:200X) молоко гатунку екстра відповідатиме вимогам ЄС (№853/2004). Варто відмітити, що за показниками бактеріального забруднення вміст бактерій у молоці вітчизняного виробництва значно вищий, ніж вимагають міжнародні нормативи. Це робить нашу молочну

продукцію неконкурентоспроможною і непридатною для виробництва на міжнародному ринку.

Таблиця 1

Вимоги до показників якості молока в Україні та ЄС

Показник	Україна ДСТУ 3662-97**			Україна ДСТУ 3662:200X***			ЄС №853/2004 ****
	Норма для сорту			Норма для сорту			
	вищого	першого	другого	вищого	першого	другого	
Кислотність, °Т	16-17	≤19	≤20				
Ступінь частоти за еталоном, група	I	I	II				
Загальне бактеріальне обсіменіння, тис./см ³	≤300	≤500	≤3000	≤100	≤300	≤500	≤100
Температура, °С	≤8	≤10*	≤10*				
Масова частка сухої речовини, %	≥11,8	≥11,5	≥10,6				
Кількість соматичних клітин, тис./см ³	≤400	≤600	≤800	≤400	≤400	≤500	≤400

*Молоко, що відповідає вимогам вищого, першого та другого сорту з температурою від 10 °С, приймають за домовленістю сторін як неохолоджене.

**Діючий стандарт (ДСТУ 3662 – 97) Молоко коров'яче незбиране. Вимоги при закупівлі. – [3].

***Проект стандарту (ДСТУ 3662:200X) ДСТУ 3662:200X. Молоко-сировина коров'яча. Технічні вимоги. – [6].

****У країнах ЄС.

Що стосується м'ясної продукції скотарства, то слід відзначити, що для підприємств із виробництва яловичини затрати праці і витрати кормів значно менші. Адже в Україні такі підприємства з високою розорюваністю земель понад 60 % і більше вирощують молодняк на м'ясо на власних кормах. Це і здешевлює затрати і робить вітчизняну продукцію екологічно чистою.

Немаючи коштів на купівлю дорогих біологічно активних добавок та маючи родючі ґрунти, сприятливі природно-кліматичні умови для утримання та розведення поголів'я великої рогатої худоби, вітчизняні підприємства відповідно до своєї зони вирощують однорічні та багаторічні культури для отримання зелених, грубих, концентрованих та інших кормів. З точки зору екологічності вітчизняна продукція скотарства має всі переваги перед іншими країнами-членами СОТ і може бути конкурентоспроможною.

У зв'язку з впровадженням систем безпечності харчових продуктів більшість переробних підприємств, а особливо ті, які є експортерами м'ясо-молочної продукції, сертифікували систему управління якістю (за стандартами Міжнародної організації стандартизації ISO чи HASSP).

Набувши форми Асоціації з ЄС (за окремими етапами підписання Політичної та Економічної частини в 2014 році) та руху до Зони вільної торгівлі (з 1.01.2016 року) Україна потребує вивчення кола політичних, торговельно-економічних питань, пов'язаних в першу чергу з проблемами екологічної та харчової безпеки. Мета зазначеної Угоди полягала у зростанні торгівлі та інвестицій між Україною та ЄС шляхом лібералізації торгівлі та гармонізації регуляторного середовища.

Характерною особливістю є несиметричність відносин між потенційними партнерами угоди щодо ЗВТ у сфері сільського господарства. По-перше, високий рівень підтримки галузі, який існує в ЄС, з одного боку, й низький рівень підтримки сільського господарства України, з іншого боку, зумовлюють підвищені ризики ЗВТ саме для сільського господарства України. По-друге, існує несиметричність у торговельних режимах, зокрема, у рівнях тарифного захисту сільського господарства. Середній зв'язаний тариф на продукти сільського господарства становить в ЄС 13,5 %, тоді як Україна при вступі до СОТ зобов'язалася "зв'язати" тарифи на продукцію сільського господарства на рівні 11,1 % [5, с. 155-156].

Не менш важливим питанням є використання субсидій. Зокрема, ЄС за рахунок експортних субсидій просуває продукцію своїх виробників на зовнішні ринки. Україна ж відмовилась від експортних субсидій на продукцію сільського господарства. Відсутність належної державної підтримки та захисту розвитку експорту та виходу на зовнішній ринок за певними чинниками, що діють у країнах зовнішнього ринку, гальмують цей процес. Запровадження системи ISO чи HASSP вимагає від вітчизняних товаровиробників виходу на зовнішні ринки, а також виробництво конкурентоспроможної продукції, порівняно із продукцією закордонного виробництва на внутрішньому ринку.

Варто зазначити, що вітчизняне виробництво конкурентоспроможної продукції залежить також від стану інноваційної діяльності. Так, інновації, спрямовані на удосконалення технологічної і технічної бази молочного виробництва, оновлення продукції, здійснили такі підприємства області, як ТОВ Молочна фабрика «Рейнфорд», Дочірнє підприємство «Ружинмолоко». На одному підприємстві введено в дію механізовану китайську лінію з виготовлення пляшок, на іншому придбано машину з виробництва згущеного молока [4].

Висновки. Для успішного розвитку аграрного сектора економіки в умовах євроінтеграції Україні необхідно переглянути свою законодавчу базу та привести її у сфері міжнародної торгівлі до світових норм. Оскільки умовою для європейських ринків є обов'язкові вимоги щодо безпеки та якості продукції, з екологічної точки зору вітчизняна сільськогосподарська продукція має всі переваги перед іншими країнами-членами СОТ і може бути конкурентоспроможною.

Література

1. Василенко С. В. Забезпечення конкурентоспроможності продукції скотарства / С. В. Василенко // Наукові читання-2017. – Житомир: Вид-во «Житомирський національний агроекологічний університет», 2017. – С. 31–35 (0,27 друк. арк.).

2. Економічний довідник аграрника / [В. І. Дробот, Г. І. Зуб, М. П. Кононенко та ін.; відп. ред. Ю. Я. Лузан, П. Т. Саблук]. – К.: «Преса України», 2003. – 800 с.

3. Молоко коров'яче незбиране. Вимоги при закупівлі: ДСТУ 3662–97 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vet.in.ua/menu/legislation.php?id_article=155.

4. Молочне тваринництво Житомирщини: економ. доп. / за ред. Г. А. Пашинської. – Житомир: Гол. упр. статистики у Житомир. обл., 2011. – С. 9 – 11; 14 – 15.

5. Осташко Т. О. Цінова конкрентоспроможність м'ясомолочної продукції в умовах СОТ / Т. О. Осташко // Економіка АПК. – 2011. – № 2. – С. 155 – 161.

6. Якимчук Т. В. Сучасні тенденції та перспективи розвитку молокопереробної промисловості в Україні. Економіка і стратегія розвитку підприємства: монографія / Т. В. Якимчук. – ЖДТУ, 2010. – С. 273-277.